

Mogens Lykketoft, 1946-

Mogens Lykketoft har været folketingsmedlem for Socialdemokratiet siden 1981. Han har haft flere forskellige ministerposter, først som skatteminister i 1981-82, siden som finansminister fra 1993 til 2000, og sidst som udenrigsminister fra 2000 til 2001.

I tidsskriftet På Vej nr. 1. 1983 (januar) blev Mogens Lykketoft interviewet af Nis Bech, Arne Ebbesen og Grete Rützou.

Du var i sommer fremme med nogen tanker om eventuelt at nedsætte arbejdstiden uden nødvendigvis fuld lønkomensation. Dette sammenkædet med vore tanker om en solidarisk form for aflønning af arbejdsindsatsen, synes vi kunne trænge til at blive debatteret. Og vi mener, det er vigtigt at tale med Socialdemokratiet. Vi vil godt spørge, om du er kommet længere med dine tanker fra i sommer, eller om modstanden var så stor, at du har opgivet dem?

Jeg er enig i, at det selvfølgelig er vigtigt at snakke med Socialdemokratiet. Jeg er ikke blevet anfægtet af den debat, der var i sommer, så meget mere som det meste af den jo var misforstået i forhold til det, der stod i artiklen. Jeg mener ikke, der er tvivl om, at problemerne har udviklet sig på en måde, så hurtige løsninger, der fjerner den nuværende arbejdsløshed gennem økonomisk vækst, ikke er

tænkelige. Så må man selvfølgelig beskæftige sig med, på hvilke måder man kan konvertere det, som er en uønsket ledighed for et voksende mindretal til en større fritid for os alle. Man kan diskutere arbejdstiden som ét af midlerne, ligesom man jo har gennemført en efterlønsordning og kigger på overarbejdet og forskellige andre ideer til, hvad man kan gøre. Man skal bare ikke forestille sig, at vi kan producere os ud af den nuværende arbejdsløshed og så genetablere en tilstand, hvor alle der vil have arbejde også kan få det i 47 uger à 40 timer om året. Det er mit udgangspunkt. Og vi ved fra undersøgelser – og mere systematiske, økonomiske analyser – at det kan man ikke få maksimale beskæftigelseseffekter af, hvis alle skal have lønkomensation. Det er jo så åbenbart som noget. At der så er vældig mange problemer knyttet til at få den store beskæftigelseseffekt af drastiske ændringer i arbejdstiden, det er noget andet. Det kræver en betydelig arbejdsmarkedspolitisk indsats, hvis vi vil undgå at der opstår knaphed på en række specialistfunktioner i samfundet. Men man kan ikke komme uden om – efter min mening – at ét blandt mange tiltag til at bekæmpe arbejdsløsheden som socialt problem må være en anden fordeling af arbejdet.

Sabbat-borgerløn – generel borgerløn

Vi arbejder med nogle ideer om en sabbat-borgerløn dvs. et beløb, lavere end understøttelsen, der udbetales af det offentlige til en person, der afgiver sit job i en kortere eller længere periode til en arbejdsløs, med ret til i sabbatperioden ikke at stå til rådighed for arbejdsmarkedet, men med en frihed til selv at skaffe sig indtægt ved siden af borgerlønnen – der i så fald nedtrappes – og mod beskatning af indtægten

Det vil jeg bestemt ikke afvise som en variant. I den første fase skulle man måske koble det sammen med uddannelsessystemet – altså fagbevægelsens tanker om betalt frihed til uddannelse.

Prioriteringsmæssigt og politisk salgsmæssigt ville det nok være fornuftigt at gøre det. Men det er jo mange varianter, vi skal have hul på hele den måde at tænke på.

Borgerlønnen kunne måske føre til, at nogen ville kaste sig ud i projekter, de ellers ikke tør?

Jo, men nu er det ikke særlig høje beløb I regner med i borgerløn – heller ikke på lang sigt – det er jo folkepensionsniveau.

Borgerlønnen på lang sigt er jo tiltænkt alle. Det er nok ikke meget for en enlig, men en familie på to voksne og to børn ville måske overveje at kunne klare sig for det. Men de overgangsløsninger, vi arbejder med i øjeblikket, er kun for udvalgte grupper.

Ja, det er klart, det er også det realistiske i den tid, vi kan overskue. Det er egentlig også meget i det, der tiltaler mig. Og vi arbejder os jo i virkeligheden – ad de krogede stier, man i praktisk politisk følger – hen i den retning. Det vi forestiller os omkring førtidspensionen, og nu efterlønnen, at den bliver generaliseret i den forstand, at man fjerner de mærkelige båseopdelinger, og indfører et socialt kriterium, - så har vi ikke indført borgerløn, men vi har i hvert fald samlet nogen grupper op, som notorisk ikke kan bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet. Der er altså udviklingstræk i det, som bærer lidt i den retning, hvad vi også er opmærksomme på.

Der er bare noget forfærdeligt definitivt ved at vælge at gå på efterløn i modsætning til borgerløn

Ja, det er der i høj grad. Derfor er det altså heller ikke det samme.

Mener du, at man kunne bruge skattelovgivningen til en bedre økonomisk fordeling? F.eks. negativ indkomstskat og et personfradrag på 30.000 kr.?

Det er jo kun ca. 20.000 nu om dage, og det vil være meget dyrt at komme op på de 30.000 kr. Det koster 1,5 mia. kr. for hvert 1.000 kr. man forhøjer personfradraget, og hvis man oven i købet vil betale uudnyttet personfradrag, bliver det endnu dyrere. Men man kan godt på det nuværende personfradragniveau overveje om den, der ikke kan udnytte personfradraget, skal have det udbetalt kontant. Hvis man vil overveje det, så kræver det man nøje gennemtænker, hvordan bømetilskuddene forholder sig til det. De fleste uudnyttede personfradrag ligger faktisk hos børn. Og man kunne jo godt forestille sig, at ligesom det er meget fornuftigt at have en ordning mellem ægtefæller med overførsel af uudnyttet personfradrag også at have den samme ret for børnenes vedkommende. Det ville være en voldsom omprioritering til fordel for børnefamilierne, hvad der i øvrigt efter min opfattelse er enormt behov for at man gør. Et negativ indkomstskattesystem ville ikke samle særlig mange voksengrupper op. Også de fleste studerende vil have indkomster, der tager det meste af personfradraget. Men man kunne godt sige, at det var en forholdsvis konsekvent skattepolitisk foreteelse at lade personfradraget både være positivt og negativt.

Ved i det videre forløb at forhøje personfradraget ville man fritage mennesker for at skulle bede om ydelser, som mange anser for rimelige i et velstandssamfund som det danske.

Det er klart, at så snart man bevæger sig op – allerede hvis man ville gå over til at udbetale det nuværende personfradrag – så ville man overflødiggøre nogle konkrete udbetalinger af ydelser. Jo længere man bevæger sig op, jo flere ville man selvfølgelig overflødiggøre, og derfor er det ikke bruttoudgift alt sammen. Der ville være nogle fordele ved at sikre alle en – meget lav – minimumsstandard, før man behøvede at individualisere. – Det er jeg enig i.

... Og samtidig ville lovgivningen og administrationen kunne forenkles..

Prisen for det – hvis man skulle gøre det med et snuptag – ville være en fantastisk kraftig forøgelse af skattetrykket for at få det til at gå op.

Det må afhænge af, hvilket niveau man lægger sig på?

Ja, man skal ikke ret højt op for at det betyder mange procent. Og det har man så nogle helt andre problemer. Så kan man jo sige, at det gør ikke så meget, for det vender tilbage til folk i en vis forstand igen, hvis man bruger det til at forhøje personfradraget meget kraftigt.